

The Royal Women's Hospital Women's Health Information

Лечење ендометриозе

Март, 2004

Шта се дешава ако се ендометриоза не лечи?

Блажи вид ендометриозе не захтева увек третман. Нуди вам се обично третман који треба да вам помогне у ублажавању симптома, пре него лечење саме болести.

Ако се не лече, неки облици ендометриозе ће се сами од себе ублажити а у већини случајева ће остати исти. Неки ће се без третмана погоршати.

За већину жена са ендометриозом, симптоми ће се изгубити у менопаузи. Одлука о томе да ли да се ендометриоза третира, често је ствар одмеравања између ризика скопчаног са третманом и утицаја ендометриозе на живот ако се не третира.

Како се лечи?

Ендометриоза може да се третира медицински (лековима) или операцијом. Понекад се користе и лекови и операција. Неким женама помажу алтернативне терапије. Користе се разни лекови, почевши од оних против болова (као што су парацетамол и нестероидни лекови против упала) па до хормонских третмана који спречавају овулацију и менструацију.

Операција може да се користи да уклони или сагори ендометриозу. Најчешћа операција је лапароскопија (операција кроз мали рез).

Ако се цисте ендометриозе појаве на јајницима, најбољи ће бити хируршки захват јер су мале шансе да цисте нестану саме по себи а не могу се третирати лековима.

Третман у случајевима неплодности

Показало се да операција повећава плодност код жена које имају блажи облик ендометриозе. Третирање озбиљнијих облика ендометриозе, нарочито ако постоје цисте на јајницима, може такође повећати плодност - мада ово није у потпуности доказано.

Није се показало да лекови могу повећати плодност.

Потребно је установити и лечити и друге узроке неплодности.

Третман против болова

Када су болови главни проблем, циљ третмана је да се ублаже симптоми и болови смање. Главне врсте третмана су следеће:

- обични лекови за умирење болова (парацетамол и сл.)
- хормонални третман (пилула и сл.)
- операција.

Обични лекови за умирење болова

Велики број жена ће осетити ублажавање симптома ако узимају таблете које су у слободној продаји као што су парацетамол (Panadol®) и лекови против упала који нису на бази стероида (Ponstan®, Nurofen®, Naprogesic® итд).

Хормонално лечење

Хормонални третмани се користе да се обустави нормалан менструални циклус, чиме се обуставља или успорава раст ендометриозе. Најједноставнији начин постизања овог је контрацептивна пилула. Друге хормоналне терапије које су се показале ефикасним у смањивању болова везаних за ендометриозу, такође су на располагању.

Код примене хормоналних терапија код неких жена ће се појавити нежељени ефекти.

Операција

Операција се предлаже у почетку, да би се помогло у успостављању дијагнозе. Неким женама се предлаже операција у случају кад одбију да узимају лекове, или су узимале лекове а ови нису деловали.

Циљ **лапароскопије** (операције кроз мали рез на телу) је да се успостави дијагноза и да се третирају сва места захваћена ендометриозом. То се ради ласерски или дијаметријом и то је у ствари спаљивање ендометриозе. Алтернативно, наслаге ендометриозе могу да се одстране хируршки.

(такође погледајте информативну брошуру "Третирање ендометриозе лапароскопијом")

Код мањег броја жена које имају јаче симптоме болести а које лекови или мањи хируршки захвати нису излечили, могла би се разматрати могућност већег хируршког захвата као што је одстрањивања материце и јајника.

Понекад ендометриоза напада зидове дебелог црева. Када то изазива озбиљне проблеме, може се препоручити одстрањивање захваћеног дела дебелог црева.

Врсте третмана **Ствари које треба размотрити**

Ако се не предузимају никакве мере

Предности

- нема нежељених ефеката од лекова
- нема ризика од операције
- стање може да се поправи само од себе

Лоше стране

- већина симптома остаје
- неки симптоми се могу погоршати.

Обични лекови против болова (Paracetamol, Nurofen®):

Предности

- лако се набављају
- нема нежељених ефеката

Лоше стране

- често нису ефикасни
- ризик од добијања чира на желуцу од Nurofen-a® итд.

Лекови на бази прогестерона:

Предности

- смањење бола
- нерегуларна менструација или престанак исте
- престанак раста ендометриозе у већини случајева
- неки лекови су контрацептивни.

Лоше стране

- нежељени ефекти – повећање телесне тежине, промена расположења, акне, повећана маљавост, грчеви, бол у дојкама
- симптоми могу да се понове кад престане третман
- не могу увек да елиминишу бол
- не повећавају плодност
- не сме се остати у другом стању у току узимања лекова
- нису сви контрацептивни.

Лекови који изазивају менопаузу:

Предности

- престанак менструације
- смањење бола
- престанак раста ендометриозе у већини случајева

Лоше стране

- нежељени ефекти – напади врелине (hot flushes), знојење
- тањење костију ако се лекови користе више од шест месеци
- симптоми могу да се понове ако се третман прекине
- не сме се остати у другом стању у току узимања лекова
- нису контрацептивни
- можда не могу елиминисати болове.

Комбинована контрацептивна пилула:*Предности*

- контрацепција
- смањен бол
- може се смањити или прекинути менструација.

Лоше стране

- нежељени ефекти – мучнина, повећање тежине
- не сме се остати у другом стању
- мањи ризик од угрушка крви у ногама или плућима

Mirena IUD:

Ово је још увек експериментални третман за ендометриозу а може бити од користи ако постоји потреба за контрацепцијом а ако симптоми болести то дозвољавају.

Лапароскопија:**Лапароскопија:***Предности*

- дефинитивна дијагноза
- излечење на дужи период код око 70 % жена
- лекови се не морају дугорочно користити.

Лоше стране

- не могу се сви типови ендометриозе третирати на овај начин
- има ризика код операције
- можда се не може елиминисати бол
- поновно враћање ендометриозе код 30% жена.

Хистеректомија (Hysterectomy) и уклањање ендометриозе*Предности*

- излечење на дужи период код преко 90% жена
- нема потребе за коришћењем лекова
- престанак менструације

Лоше стране

- већи ризик од операције него код лапароскопије
- неплодност
- неке жене су несрећне због губитка материце
- можда је потребна HRT ако се уклањају јајници
- можда не може елиминисати бол.

Алтернативне и допунске терапије

Има различитих третмана који могу допунити медицински третман или су алтернатива медицинском третману. Најпопуларнија је кинеска медицина и биљни препарати. Код неких жена долази до побољшања али нема научне евиденције да кинеска медицина може смањити симптоме или побољшати плодност.

Ако користите допунске третмане требало би о том поразговарати са доктором јер они могу сметати узимању извесних лекова. (PBS) Pharmaceutical Benefits Scheme не покрива трошкове алтернативног и допунског лечења.

Ако третман не побољша стање

Крајњи третман ендометриозе је хистеректомија – што је у ствари одстрањивање материце, јајника и целокупног ткива захваћеног ендометриозом. То је већа операција и после ње више није могућа трудноћа. Нажалост неке жене ће и даље имати симптоме чак и кад је ендометриоза у потпуности третирана.

Такође се може десити да када лекови или операција не могу да отклоне симптоме болести, симптоми не морају бити резултат ендометриозе. У том случају можда је потребно даље испитивање да се пронађу могући узроци симптома које имате. Код неких жена никад се неће пронаћи због чега имају болове, а третман ће бити само да се ублаже симптоми и олакша живот.

Ако није ендометриоза, шта је?

Бол у пределу карлице може бити изазван низом гинеколошких разлога као што су:

- аденомиоза (adenomyosis) - ткиво које облаже материцу ураста се у мишиће материце)
- карлична инфекција као нпр. кламидија (Chlamydia)
- ожилјак (срашћивање) као резултат претходне операције
- инфекција или нека ранија упала карлице
- цисте на јајницима.

Бол у пределу карлице такође може бити изазван неким другим гинеколошким разлозима као што су:

- иритативан синдром дебелог црева
- упално обољење дебелог црева као што је Кронова болест (Crohn's disease)
- проблем са бешиком као што је хронична инфекција или упала.

Жена која има бол у пределу карлице не мора за то имати дефинисан физички разлог, већ њено стање и погоршање истог може бити изазвано психолошким факторима, укључујући претходно сексуално и физичко злостављање.

Најзад ово се може десити и код жена које су репродуктивно и хормонски здраве. Може се десити да доктори не открију шта изазива бол.

Где можете пронаћи информације

Центар за здравствену заштиту жена (RWH)

(03) 9344 2007

1800 442 007 (free call) Email: whic@rwh.org.au

<http://wellwomens.rwh.org.au>

Друштво за борбу против ендометриозе у Викторији

567 Waterdale Road

Heidelberg West

Victoria 3081

Australia

(03) 9457 2933

<http://www.endometriosis.org.au/>

Гинеколошка клиника при Royal Women's Hospital

Клиника се налази у амбулантном делу у приземљу зграде **Royal Women's Hospital**
Телефон 9344 2183

Друге RWH информативне странице које могу бити од користи

RWH има на Internet-у низ информативних страница на различитим језицима. Ако желите више информација потражите web-страницу за заштиту здравља. Адреса је <http://wellwomens.rwh.org.au>

Такође у болници (Royal Women's Hospital) можете потражити штампане брошуре.
Тражите следеће

- *Ендометриоза – информације за жене*
- *Лечење ендометриозе лапароскопијом*
- *Основне ствари о контрацепцији - IUD*